

Nova Prava

Leto I. Naročnina
 Mesečno Din 8.—
 Štev. 5 Četrletno „ 10.—
 Polletno „ 15.—
 Celoletno „ 25.—
 Posamezna Uredništvo
 številka in uprava:
 Din 1.— Ljubljana, Dalma-
 tinova ulica št. 8
 Telefon št. 2132
 Izhaja vsak Rokopisov ne vra-
 prvi in tretji čamo — Poštni
 četrtak ček. račun 17.177
 v mesecu

SOCIJALNO - POLITIČNI IN STROKOVNI LIST.

Narodnost je bistvo
 socialnega življenja

Moč tujega kapitala

—i— Siromašna država smo, zlasti smo revni na finančnih sredstvih in ne razpolagamo s kapitali, ki so potrebni, da se gospodarsko, zlasti z ustvaritvijo potrebnih industrij, osamosvojimo. Ni dvoma, da smo tej revščini v mnogem sami krivi, ker naša finančna politika nima vedno pred očmi finančnega jačanja naših blagin. Prepričani smo, da naša zunanja trgovska politika ni vedno znala jačati našega izvoza, ki prinaša v državo denar. Tudi drugače nismo pokazali posebnih organizacijskih sposobnosti, da bi razpoložljiva denarna sredstva znali pametno in koristno zbirati in jih plodonosno dovajati potrebam našega narodnega gospodarstva. Pri- tožbe naših gospodarstvenikov so ne- dvomno v marsičem utemeljene, ako trdijo, da državna politika le pre pogosto zanemara osnovne predpogoje, ki so potrebni za gospodarsko jačanje naših pokrajin. Klic po nacionalizaciji našega gospodarskega življenja je gotovo utemeljen.

Pri takem stanju stvari ne moremo in ne smemo iti mimo potrebe, da v državo prihaja tuj kapital, ki naj na naših tleh ustvari gospodarsko-pridobitne postojanke, katerih sami z lastnimi sredstvi ustvariti ne moremo. Vemo tudi, da smo v veliki večini poljedelska država, ki se že po svoji naravi gospodarsko uveljavlja samo v smeri poljedelske proizvodnje in trgovine, dočim druge panoge gospodarstva ostajajo ob strani. Nima strokovno izvežbanih moči, ki so dostikrat važnejše kakor denarni kapital. Tudi naše trgovske zveze z velikim svetom so razmeroma skromne. Vsi ti momenti upravičujejo potrebo in utemeljenost dotoka tujega denarnega in strokovnega kapitala v naše kraje.

No, in dotok kapitala ni malenkosten. Izgleda in znamenja kažejo, da je tujim kapitalistom naša zemlja zelo zaželjen kraj za njih investicije. Pritisk tujega kapitala je vedno močnejši. Zelo poučno in prav bi bilo, ako bi nam informirani krogi podali jasno in vsestransko popolno sliko o moči in uplivu tujega kapitala v vseh posameznih panogah našega gospodarstva. Znano nam je iz časopisnih poročil, da znaša tuj kapital, ki gospodarji v našem narodnem gospodarstvu nad 5 milijard dinarjev. Vemo tudi, da naš državnji zunanji dolg znaša 45 milijard dinarjev. Ves naš narodni dohodek pa dosega letno komaj 70 milijard dinarjev. Že samo v teh številkah moremo slutiti, moč in upliv, ki ga na vse strani uveljavlja ta denar. Naša skrb mora biti v tem, da pazimo, da ta tuja bogastva ne bodo grob za naše domače ljudstvo. Vedno moramo imeti pred očmi resnico, da kapitalist ne pozna sentimentalnosti, da gleda samo na svoj lastni, trenutni dobiček in da mu usoda naroda, ki za ta kapital predstavlja živo gonilno silo, ni dosti mar. Kapital zna izkopati nebroj skritih kanalov, po katerih vidno in nevidno

Vsebinska: Moč tujega kapitala. — Zakaj smo nasprotniki socialistične internacionale. — Gospodarska samopomoč. — Za koristi ljudstva. — Nova naredba o sklepanju kolektivnih pogodb — Obzornik. — Strokovni vestnik. — Zanimivosti in pripombe.

Zakaj smo nasprotniki socialistične internacionale?

Marksistični socializem je računal s tem, da se je ideja nacionalizma preživela, da je torej brez vrednosti in odveč in jo bo nova ideja mednarodnega socializma popolnoma iztrebila. Marksisti so postavili predpostavko, da je nacionalizem sovražnik socializma in da torej pristaši narodnostne ideje ne morejo biti pripadniki socializma in narobe.

Karl Marks, Nemeč iz Rajha, je bil po rojstvu žid, pozneje pa je prestopil v protestantizem, da je na ta način vidno izkazal svojo pripadnost k nemškemu narodu in njegovi veri. Hegemonistično razpoložen, po številu in kapitalu močan nemški narod, je druge narode smatral za manjvredne, sebe pa za narod, kateremu pripada svet. V tej miselnosti je bil vzgojen in je živel tudi Marks sam, ki je za to v svojih naukih zavrgel idejo narodnosti, ker bi na ta način moral tudi drugim malim narodom priznati pravico do življenja.

V času, ko je Karl Marks užival popolno osebno in njegov narod nacionalno svobodo, je videl v svoji domovini samo nemško hegemonijo nad Poljaki, zatiranje in asimilacijo Poljakov, kar so vsi Nemci z Marksom vred smatrali, da je v redu in prav. Ko je bil Marks preganjan in je iskal zavetja v Angliji, Franciji in Belgiji, zaradi enojzičnosti teh dežel, ni mogel spoznati gonilnih sil narodnostne ideje, ki je ideja pravice vsakega naroda do obstoja in razvoja na osnovi svojih lastnih vrlin.

Šele, ko je v poznih letih iskal zdravja v Karlovih Varjih v Češkoslovaški, je spoznal moč nacionalne ideje.

Marks in njegov sodelavec Engels, sta bila prepričana, da je zmaga socializma zagotovljena, ako se združi delavstvo vseh narodnosti in vsega sveta v neko narodnostno brezbarvno množico ali, ako se delavci malih narodov utope v morju velikih narodov. Zato je treba ubijati narodno zavest delavcev.

Kako bi bil Marks razočaran, če bi doživel svetovno vojno, torej 67 let potem, ko je spisal svoj komunistični manifest, v katerem je pozival proletarijat vsega sveta k združitvi! Svetovno vojno in medsebojno pobijanje bi proletarijat lahko prepričal, saj so bile puške v njegovih rokah, ako bi proletarijat

uveljavlja na vseh poljih državnega življenja svoje težnje. Tuj kapital pride, skuša doseči visoke obresti in pazi, da izvršene investicije v najkrajšem času amortizira — da odide na to zopet v druge kraje. Precej na dlani leži, da tuj kapital, ki nima namena, da v zemlji ostane trajno, ne pokaže razumevanja za socialne potrebe delavstva, ki služi temu kapitalu. Navadno so tudi predstavniki tega kapitala tujci, ki ne znajo jezika naših ljudi, ne znajo z našo domačo zemljo čutiti in nimajo sočutja z bolmi in težavami naroda. Hladni so in poznajo ter uveljavljajo samo eno: koristiti samo svojem gospodarju. Slabe plače so viden izraz te miselnosti, prenaporno nadurno delo je reden pojav. Zdravstveno stanje delavcev ne povzroča skrbi. Za stanovanjske potrebe delavcev ne kažejo razumevanja, kulturni napredek delavcev jih ne zanima, ker pač ne znajo imeti smisla za splošni narodni napredek naše, njim tuje zemlje. V tovarnah s tujim kapitalom je

mogel in smel slediti naukom Marksa, predvsem v Nemčiji sami. Tako pa smo doživeli, da je baš proletarijat Nemčije z nepopisnim nacionalnim navdušenjem hitel v vojno in skupno z ostalim nemškim narodom vojno proglašal za odločilen boj med Nemci in Slovani. S tem je nemški proletarijat, ki je rodil mednarodni socializem pokazal, da je slovanski proletarijat zavajal v zmedo.

Opozorilo!

Danes prilagamo poštne položnice v blagohotno uporabo vsem, ki naročnine doslej še niso plačali in nam lista niso vrnili.

Malenkosten znesek za naročnino lahko utрпи vsakdo, ker smo posebno računali na socialno šibke čitatelje.

Uprava krije doslej ogromne izdatke za list iz težko prisluženega delavskega denarja in je redno izhajanje lista odvisno le, od redno plačujočih naročnikov.

Uprava računa, da bodo dosedanji naši čitatelji, stopili v krog naših naročnikov in s tem omogočili obstoj narodno delavskega tiska.

Delavska narodna požrtvovalnost in žrtve, ki jih doprinaša za svoj kulturni napredek, zasluži vsestransko podporo nacionalne javnosti.

Prosimo ugodnega odziva.

Uprava „Nova Prava“

Ni čudno, da je šel požrtvovalno v boj tudi proletarijat Francije, ki je slutil, da vojska pomeni boj za narodovo čast in bodočnost ter da nemški proletarijat sam svetovno vojno proglašal za borbo narodov, za moč narodov. Brez odpora je šel v boj tudi proletarijat Anglije, Belgije in drugih narodov, ki niso hoteli podleči gospodovalnim težnjam Nemcev.

Moč nacionalne ideje in patriotizma je bila v urah preizkušnje tako jaka in učinkovita, da je podrla vse pomisleke in je z divjim viharjem šla preko vseh naukov mednarodnega socializma, ki je bil nauk laži in varanja malih narodov. Zmagal je naravni nagon narodov po samoobrambi in samoohrani.

Po končani svetovni vojni je bilo ustanovljeno Društvo narodov, da legitimi zastopniki narodov in držav iščejo v tesnem sodelovanju sredstva in pota, kako ustvariti dejansko bratstvo enakopravnih narodov, da bi se v bodoče preprečila tako strašna medsebojna klanja. Ali je ustanovitev Društva narodov sad Marksovega internacijo-

socialno skrbstveno delo na najprimitivnejši stopnji, delavci so ovirani pri ustanavljanju in uveljavljanju svojih strokovnih organizacij, kolektivne pogodbe podjetniki dosledno odklanjajo. Za uvedbo starostnega in invalidnega zavarovanja se zaman trudimo. Redke so tovarne, ki poznajo lastne pokojninske fondе.

Ako naša socialna politika šepa, moramo vzrok temu v znatni meri iskati v moči in v uplivu, ki ga ima tuj kapital na naše zakonodajno in upravno življenje. — Mi vemo, da mora tuj kapital v svoji domači zemlji zelo intenzivno in skrbno računati s socialno zaščito delavstva v vseh smereh. Pri nas ta kalkulacijski moment skoraj odpade. Ni glavno, da v naši državi rastejo nove tovarne, istotako, morda še bolj važno je, da te tovarne pomenijo za narod gospodarski napredek, ki narod krepi gmotno, zdravstveno in moralno. O tej potrebi je treba voditi vestnejše račune.

nalnega socializma in njegove propagande? Ne.

Društvo narodov je samo nov izraz narodnostne ideje, ker hoče to društvo vsakemu narodu zagotoviti obstoj in lastno državo. Društvo narodov podčrtava pravice narodov in hoče, da je v svetu v stvari enakopravnost narodov.

Ti in vsi ostali poveljni dogodki so dokaz, da je Marksov socializem podlegel nacionalni ideji in tudi dokaz, zakaj smo nasprotniki meglezne marksizma, in zakaj zagovarjamo narodno-socialne ideje v svojem narodno-strokovnem delavskem pokretu in povsod v javnosti.

Gospodarska samopomoč

Sedanji gospodarski red smatramo za nevzdržen zato, ker je v svojih osnovah krivičen, ker priznava nadpravice močnejšega in oznanja evangelij materializma: dobičkarstva brez meje. Kdor je silnejši in spretnejši, si lahko pribori več in ima zato pravico do večjega uživanja dobrin tudi na škodo slabejšega.

V varstvo pred kapitalističnim izkoriščanjem in nasilstvom je izšel klic po gospodarski solidarnosti in samopomoči vseh slojev in razredov, ki ne žive od bogastva. To solidarnost vidimo izraženo v združnem gospodarstvu, kjer mora delati posameznik za posameznika, razred za razred, stan za stan, na osnovi medsebojne ljubezni in na spoštovanju medsebojnih pravic.

Zboljšanje gospodarskih razmer in zboljšanje družabnega reda je odvisno eno od drugega. V tem spoznanju trka združna ideja na čut pravičnosti in medsebojne ljubezni in kliče gospodarsko bedne, obubožane in izkoriščane, da se združijo in si medsebojno pomagajo. V taki samopomoči malih ljudi se morejo doseči znatni gospodarski uspehi, pa tudi moralni prepoved množice, kar je celo najvažnejše. Zdrušništvo hoče osvoboditi človeštvo verig denarnega suženjstva, v katere ga je vklenil kapitalizem.

V zadrugi ne vlada kapital, marveč v svrhu pomoči združeni ljudje, vsi enakovredni, enakopravni v duhu najčistejših demokratičnih načel. Cilj zadruge je pospeševanje pridobitnosti in gospodarstva članov, dobrobit vseh v telesnem in duševnem oziru. Zvest skupnosti, ljubezen do bližnjega, pravičnost in požrtvovalnost, so etični temelji združništva. Na takih osnovah zgrajeno gospodarsko življenje vodi k gospodarski solidarnosti, ki je predpogoj reda, miru in pravičnosti.

Treba je, da se duhovno pripravljamo za združno misel, ki mora tudi v delavskih vrstah dobiti trša in široka tla.

Za koristi ljudstva

Blaginje pri nas ni. Temu je kriva v največji meri nezmožnost vodilnih krogov in brezbriznost odločujočih činitelev, ki vodijo naše gospodarsko življenje. Tudi neznosni politični zapletljaji onemogočajo stvarno in mirno delo. Politika iz dneva v dan je danes vse, dobrot celotnega naroda postranska stvar. Zagrizeno strankarstvo vodi vedno v pogubo.

Naše javno življenje je treba uravnati v ono smer, od katere bo imelo koristi ljudstvo in ne samo posamezniki. V današnjem individualističnem življenju je posamezniku le preveč olajšana možnost, da se sme in more okoriščati na račun drugih, toda to dejstvo ne pomeni, da ljudstvo kot celota nima pravice do zdrave stopnje blaginje. V Angliji in Ameriki, kjer je individualistično gospodarstvo razvito do največje popolnosti, vidimo, da tudi široke ljudske množice žive na razmeroma visoki stopnji življenjske blaginje. Zlasti v zadnjem času gredo prizadevanja vlade za tem. Radi poudarjamo, da je naša država bogata na naravnih dobrinah, da je ljudstvo pridno in delavno in da je tudi državni vir dohodkov razmeroma velik. Mislili bi, da mora biti tudi splošna ljudska blaginja na primerni višini. Temu ni tako. Po pokrajinah naše države je ogromno najstrašnejše bede in ljudstvo trpi najmučnejše pomanjkanje. Zopet pa vidimo, da je ponekod, zlasti pri nekaterih srečnih posameznikih velika blaginja, ki je vočigled ogromne bede po državi, posebno socialno krivična.

Država ni le nacionalna in kulturna zajednica svobodnega naroda, temveč je tudi gospodarska in socialna organizacija. Brez gospodarske in socialne blaginje tudi nacionalne svobode in napredka ni. Gospodarska blaginja pa mora obsegati vso množico delovnega ljudstva. Ne sme biti dveh bregov. Ne smejo biti eni v hiši, drugi pa zunaj na mrazu.

V svojem narodnem programu vidimo vrelo moralne sile in velikih kreposti. Naša narodnost je socialna, je etična narodnost, ki je človekoljubje, pravičnost in poštenost. Družabni red mora sloneti na etični kulturi. Ljudstvo mora ven iz nezavednosti in iz mlakuže mračnjastva. Le tako moremo graditi stavbo splošne socialne kulture.

Hočemo, da se strogo in dosledno izvaja socialna zakonodaja. Odklanjamo vsak poskus, ki bi hotel poslabšati še itak nepopolno socialno zakonodajo. Izvesti je brezposelno in starostno ter invalidno zavarovanje, zahtevamo zaščito domačih delovnih moči. Zahtevamo zakonito obveznost kolektivnih pogodb in popolno zaščito obratnih zaupnikov. Hočemo tudi, da so zaščiteni stanovanjski najemniki. Naš cilj je reforma gospodarstva v duhu največje socialne pravičnosti, tako da bo delavec od svojega dela imel popolno gnotno in duševno zadoščenje.

Pri tem našem prizadevanju pa potrebujemo podpore vseh, ki so res narodni, socialni in napredni.

Nova naredba o sklepanju kolektivnih pogodb in o minimalnih mezdah

Delavska zbornica je k temu važnemu zakonu izdala naslednje misli:

Nova uredba je zelo važna, morda eden najvažnejših delov naše socialno-politične zakonodaje. Saj urejuje formiranje delavske in nameščenske mezd, ki je za delavce in nameščence temelj, na katerem sloni vse drugo.

Poslodavec, delavski zaupniki in delavske strokovne organizacije bodo lahko sklepali tudi v bodoče brez vsake oblastne intervencije, kakšni naj bodo delovni pogoji v tovarni, če se med seboj sporazumejo. Pri pogajanjih za tak sporazum delavski zaupniki sicer sodelujejo, vendar niso stranka, ki sme sporazum tudi podpisati. Kolektivno pogodbo smejo podpisati na delavski strani le svobodne strokovne organizacije, v njihovem imenu pa tiste osebe, ki so pooblašene po pravilih organizacije zastopati.

Kolektivna pogodba se ima sestaviti v bodoče v treh izvodi. En izvod se shrani pri strokovni organizaciji podpisnici, en izvod pa tudi pri inspekciji dela.

Tako sklenjena in pravilno registrirana kolektivna pogodba ima pravni učinek, da delavec, ki bi bil plačan slabše kakor po

kolektivni pogodbi, ni polno plačan in da more razliko v roku zastaranja iztožiti. Pogodbe med podjetjem in poedinimi delavci veljajo le, če so boljše, kakor je kolektivna pogodba.

Ti novi predpisi bodo na eni strani sklepanje kolektivnih pogodb zelo olajšali. Na drugi strani pa postavljajo tozadevno zakonodajo na solidnejšo podlago. Na delojemalski strani ojačujejo ti predpisi pomen delavskih in nameščenskih strokovnih organizacij. Novi predpisi pa predpostavljajo v delavskih organizacijah red in disciplino. Neorganizirano in nedisciplinirano delavstvo v bodoče ne bo imelo kolektivnih pogodb.

Kako je postopati po uredbi, če se sporazuma glede kolektivne pogodbe ne dá doseči v neposrednih pogajanjih med samimi interesenti?

V tem primeru sta dolžna tako poslodavec kakor delavska organizacija, prej kakor objavita izpor ali stavko, zaprositi pristojno sresko načelstvo, v Ljubljani, Mariboru in Celju pa občinsko poglavarstvo za posredovanje. Kdor je odredil izpor ali stavko, ali tudi stopil v stavko, preden je zaprosil za posredovanje, se bo lahko v bodoče kaznoval. Politična oblast prve stopnje mora razpisati v medznih sporih manjše važnosti čim prej mezdno razpravo. Pri mezdih sporih večje važnosti določi ban, da skliče mezdno razpravo inspektor dela ali rudarski glavar. Ako se doseže na mezdni razpravi sporazum, se sestavi o tem zapisnik, ki ga podpišejo poslodavec, delavski zaupniki in predstavnik strokovnih organizacij, in ki ima veljavnost kolektivne pogodbe. Ta sporazum velja za tisto dobo, kakor je v sporazumu določeno. Če take določbe ni, velja sporazum za šest mesecev. Po izteku te dobe more odpovedati sporazum vsaka pogodbeni stran z odpovednim rokom enega meseca.

Ako se je končala mezdna razprava brezuspešno, imata obe strani pravico do obrambnih korakov, kakor so izprtje ali stavka.

Posebne pravice daje uredba banu v primerih, kjer je nekaj podjetij ene stroke kolektivno pogodbo že sklenilo, nekaj podjetij pa je noče skleniti. Ako je uveljavljena ta pogodba za večino poslodavcev, ki zaposlujejo večino delavcev dotične stroke, mora ban s svojim sklepom odrediti, da velja ta pogodba vsa podjetja te stroke. Tako ima n. pr. pri nas ban po uredbi pravico, da razširi s svojim odlokom veljavnost kolektivne pogodbe tekstilcev na vso banovino. Tudi obnovitev kolektivne pogodbe za stavbinsko delavstvo bo z novo uredbi zelo olajšana. Zdaj ne bo odvisno od dobre volje vsakega poslodavca, ali naj se kolektivni pogodbi priključi ali ne.

Ako zaprosi večina poslodavcev ali delavcev ene stroke, da se sklene kolektivna pogodba, druga stran pa to odklanja, more predpisati ban, ako se obe strani v določenem roku ne sporazumeta, celo tarifno skalo — ne samo minimalne mezd. Te mezdne tarife morejo biti višje od minimalnih mezd. Po taki rešitvi stavka ni več dopustna. To pooblastilo daje politični upravi v roke veliko moč. Ona bo posredovala v bodoče v medznih sporih na obe strani z veliko večjim poudarkom in avtoriteto, kakor doslej. Smisel teh določb je, da ne bi trpel en del podjetij in njih delavcev zaradi nespravljivosti drugih.

Minimalne mezd so najnižje mezd, izpod katerih mezd v podjetjih ne morejo pasti. Minimalno mezd bo določil za vse področje banovina ban, kadar zahtevajo to javni interesi ali delavsko in delojemalsko zastopstvo.

Ni dvoma, da smatrajo mnogi iz delavskih in nameščenskih vrst take minimalne mezd za nezadostne in prej za škodljive kakor koristne. Vendar ne smemo zapirati oči pred dejstvom, da lahko izboljšajo te določbe mezd tudi v dravski banovini trem do osmim tisočem nekvalificiranih delavcev. Na drugi strani seveda bojazen, da se bodo skušale mezd baš zaradi uredb v škodo bolje plačanih kategorij izenačiti, ni neupravičena. Napačno bi bilo, če bi se vdajali v delavskih vrstah že kar naprej misli, da mora priti do tega. Tu mora vladati nasprotno volja, da do tega ne sme priti.

Dve veliki hibi uredbi sta v tem, da za enkrat ne velja za poljedelsko delavstvo in tudi ne za gradbena dela, ki se oddajajo na licitaciji od države in javnih ustanov. V poslednjem pogledu se za že izlicitirana dela vsako povišanje mezd izključuje. Za dela, ki se bodo še licitirala, pa bosta predpisala resorni minister in minister za socialno politiko, kako se smejo kalkulirati pri teh delih delavske mezd. Bojimo se, da bodo pri tem stališča resornih ministrstev zmagovala in da bodo izpadale odločitve neugodno. Vendar tudi v tem pogledu ni potreba, da bi moral priti do tega in je mnogo odvisno od akcij delavstva samega.

Tisti, ki so mnenja, da uredba za delavstvo ne bo ustvarila še zlate dobe na zemlji, imajo seveda prav. Če pa sprejemamo uredbi s skromnimi pričakovanji, lahko

O B Z O R N I K

Resolucija industrijev

Na drugem mestu v listu poročamo o konferenci industrijev v Beogradu. Konferenca je svoje posvetovanje zaključila s posebno resolucijo, v katero so vnešene iznešene misli in predlogi. Resolucija izraža tudi zahtevo po izpremembi nekaterih določb obrtnega zakona, ki imajo socialno-zaščitni značaj. Industriji hočejo, da za delo ob angleških sobotah ne bi plačevali dodatka za nadurno delo. Konferenca ni zadovoljna z odredbo v uredbi o minimalnih mezdah, ki se dotika akordnega dela pomožnega osebja. Referenti so izrekli domnevo, da bo uredba o minimalnih mezdah več škodovala kakor koristila. Industriji da so sami dali za to ureditev pobudo, z uredbi so pa razočarani in zato v bodoče ne bodo dajali pobud. (Posebno intenzivni v tem pogledu niso bili.) Postavljena je bila trditev, da so minimalne mezd zakonito urejene samo v Ameriki (v kateri državi in zakaj?) in v Jugoslaviji. Mi pa vemo, da je samo v Evropi najmanj pet držav, ki so uvedle take zakone, n. pr. Bolgarija, Belgija, Švedska.

Zanimivosti iz Narodne skupščine

V proračunski razpravi se oglase k besedi skoraj vsi poslanci, ki imajo dar govora, tudi če niso govorniki. Nekateri poslanci povedo zanimive in poučne stvari. Tako je poslanec opozicije g. Perić med drugim ugotovil tole: Proračun državnih izdatkov znaša enajst milijard dinarjev, od tega zneska odpade za potrebe kmetijstva samo 110 milijonov dinarjev, dasi v državi živi od poljedelstva nad 11 milijonov oseb in izvoz poljedelskih predmetov znaša 60 % vsega izvoza. Za potrebe kmetijstva pade z mize državnega proračuna samo majhna drbotinica kljub stalnemu zadrževanju, da je kmet steber države.

G. Perić pravi dalje: v državi imamo 70.000 vojnih invalidov in 60.000 upokojencev. Prejemki upokojencev so desetkrat večji od invalidnih vojnih invalidov, vdov in sirot. Med upokojenci je mnogo oseb, ki so pri polnem zdravju, invalidi so pa za delo dejansko nesposobni. Invalidi trpe težko socialno krivico. Državnih nameščencev je 460.000 — z družinskimi člani okoli dva milijona oseb, ki žive od dohodkov iz državne blagajne. To se pravi, da vsak osmi prebivalec živi od teh dohodkov. Ako trdim, da je število državnih uradnikov previsoko, s tem nočemo reči, da zahtevamo redukcijo, ker je naravno, da uradniki ne morejo na cesto. Toda pojavlja se druga dolžnost države: treba je skrbeti za splošno povzdigo in razmah našega gospodarstva, da dobi zaposlitev šolana mladina.

Davčni sistem je krivičen in nesocialen. Posredni davki (trošarine itd.) znašajo dvakrat toliko kakor neposredni. Posredne davke plačuje siromak ne glede na višino svojih dohodkov. Posredni davki v državi znašajo dve milijardi dinarjev, zemljarina n. pr. pa znaša samo 450 milijonov dinarjev. Težina davkov leži na ramenih siromakov.

G. Perić ugotavlja tudi tole zanimivost: V državi imamo 1500 akcijskih družb ali družb, ki morajo javno polagati račune. Skupni kapital teh družb znaša 15 milijard dinarjev. Predpisani davki za te družbe je v letu 1934. znašal 190 milijonov dinarjev, plačano je bilo pa samo 79 milijonov dinarjev. V obrti pa je obratnega kapitala dve milijardi in

rečemo: Uredba je korak naprej k potrebnemu omejevanju pretirane osebne svobode, ki se more zlorabljati često v ogrožanje drugih eksistenc. Uredba je korak naprej od onih mezdnih gibanj, katerih glavna nota je bila često prosjačenje in računanje z uvidevnostjo gospodarsko jačje strani.

Če bo uredba za delavce in nameščence koristno orožje, to bo v veliki meri odvisno od organiziranosti in discipline delavskih organizacij samih ter sposobnosti teh organizacij. Pravimo — v veliki meri. V glavnem je odvisna koristnost ali nekoristnost uredbi za delavstvo od stališča, ki ga bo zavzemala v mezdih sporih vsakokratna politična oblast. Iz vseh teh razlogov se bodo morale praktične posledice uredbi v življenju šele preizkusiti.

250 milijonov. Toda davčni znesek je dosegel vsoto, ki so jo plačale vse delniške družbe.

Pomoč tujemu kapitalu

Te dni je izšla uredba, ki ima moč zakona in ki daje francoski družbi borskih rudnikov velike davčne in druge ugodnosti zato, da ta družba, ki ima sicer sedež v Parizu, rudnike pa v Boru v Jugoslaviji, zgradi tovarne za baker. Danes v državi nimamo tovarne za pridobivanje bakra iz surove rude in moramo bakrene produkte uvažati. Zato je prav, ako se v tem pogledu gospodarsko osamosvojimo. Družba je dolžna, da v najkrajšem času postavi tovarno, ki naj letno izdela 12.000 ton, pozneje pa 26.000 ton bakra. Ako družba tovarne ne postavi, mora dati državi gotovo množino bakra na razpolago, in sicer po ceni, ki je veljavna na londonski borzi. Prodajna cena za doma izdelani baker za državne in javne potrebe se tudi ravna po ceni bakra na londonski borzi. Za te naprave in za to produkcijo dobi družba velike ugodnosti za dobo 15 let. Družba je oproščena zemljarine in zgradarine, oproščena je trošarine in drugih dajatev za električno moč, oproščena je trošarine za cement, dalje vseh gradbenih taks. Družba je oproščena carine, poslovnega davka, luksuznega davka za vse predmete, ki jih za zgraditev tvornice uvozi. Isto velja tudi za potrošni material, ki se uvažuje, pa ga bo družba rabila. Tudi družbeni davek je črtan. Prav tako družba ne bo plačala davka na dobiček v celoti. Družbi je zajamčeno 4%no obrestovanje kapitala. Direktor in poddirektor smeta biti tuja, domači inženirjev mora biti toliko, kolikor tujih. Tujih delovnih moči sme družba zaposliti 2,4 % od vsega skupnega števila zaposlenih delavcev. Država ima pravico nadzorstva nad tem, kako družba izpolnjuje svoje dolžnosti. Družba mora povrniti vso škodo, ako ne bi izpolnila svojih obveznosti.

Z drugimi besedami: francoska družba bo v našo državo prinesla kapital, katerega višina ni znana, za ta kapital jamči naša država, da bo prinašal 4%ne obresti. Koliko bodo znašale dejanske nezajamčene obresti, ni znano. Družba je oproščena vseh javnih dajatev in bo imela samo investicijske in režijske stroške, tako da ji je kalkulacija lepo olajšana. O plačah delavcem v uredbi ni govora. Tudi ni ničesar rečenega o drugih socialno-zaščitnih dolžnostih družbe, da naš človek ne bi bil po tujem kapitalu zaslužjen. Znano je, da so tuje družbe, ki izkoriščajo naše veliko prirodno bogastvo, v socialnem pogledu prav zelo nazadnjaške in brezsrčne. Mislimo, da ni prav, ako je pri tako velikih ugodnostih določena prodajna cena bakra po ceni na londonski borzi. Prav bi bilo, ako bi se domača prodajna cena ravnala po dejanskih produkcijskih stroških, ker mora državi biti na tem ležeče, da ne plačuje pretiranih cen, ako že na ugodnostih družbi žrtvuje velike in težke milijone. Zanimivo bi bilo vedeti, kakšen znesek bodo dosegli ti milijoni. Javnost je upravičena zahtevati, da ji finančni minister predloži malo bolj točen pregled izgube in dobička, ki izvira iz uredbi, ki je namenjena zaščiti tujega kapitala. Vemo, da posli s tujimi družbami niso bili vedno najčistejših rok. Znano je, da je doslej ta francoska družba, ki izkorišča borske rudnike, letno izkazovala zelo velike dobičke, ki so malo ali nič prišli v korist socialnim potrebam delavstva v borskih rudnikih in kraja samega. Zato na to novo ugodnost družbi gledamo z deljenimi občutki. Domač kapital bi nedvomno več ustvarjal, ako bi užival vsaj del takih ugodnosti.

Glede na to, ker se pri nas rudniška in topilniška industrija naglo in v velikem obsegu razvija, bi bilo prav, ako bi dobili nov rudarski zakon, ki bi po modernih tehničnih in socialnih načelih spremljal in ščitil razvoj teh industrij.

STROKOVNI VESTNIK

**Volitve v Bratovsko
skladnico**

Preteklo soboto in nedeljo so se vršile volitve v krajevne bratovske skladnice, ki veljajo za plavžarsko in rudarsko delavstvo. Pri teh volitvah je nastopila tudi Narodna strokovna zveza v vseh krajih s svojo kandidatno listo. Do sedaj so bile bratovske skladnice popolnoma v rokah samo ene strokovne organizacije, marksistične, ker je veljal pri dosedanjih volitvah večinski princip. Letos se bo to razmerje bistveno izpremenilo, ker so se volitve vršile na podlagi nove uredbe po proporcionalnem sistemu. Proporcionalni sistem je omogočil, da bo tudi našemu narodno-socialističnemu delavstvu dana možnost sodelovanja v bratovskih skladnicah.

Na Jesenicah in Javorniku se je abstinentiralo 30 % volilcev. Volilnih upravičencev je bilo 2553. Volilo jih je 1952. Narodna strokovna zveza je dobila na Jesenicah in Javorniku 440 glasov in 21 delegatov za krajevno skupščino bratovske skladnice. Tem delegatom pripade en delegat v krajevni upravni odbor bratovske skladnice. Volilna agitacija je bila živa in je njeno težišče v živahni agitaciji od osebe do osebe.

V Mežici je bilo volilnih upravičencev 832, od katerih se je udeležilo volitev 518. Narodna strokovna zveza je dobila 127 glasov in ji pripade s tem 12 delegatov za krajevno skupščino bratovske skladnice. Tudi tu je našim tovarišem uspelo doseči svoj vpliv in sodelovanje. Rezultat teh volitev ni realen, ker se je z beganjem delavstva preprečil večji naš uspeh, ki bi nam moral pripasti po organiziranem članstvu.

**Vevška pogajanja pred
zaključkom**

Po dva in pol meseca trajajoči stavki v Vevčah je zadnji petek zaradi intervencije s strani oblasti prišlo do nadaljevanja pogajanj. G. ban je po proučitvi vprašanja zavzel stališče, da bi mogla biti izhodna točka za sporazum 7½%no znižanje pred stavko veljavnih mezd in je posredoval, naj torej podjetje od svoje zahteve po 10%nem znižanju odstopi za 2½%. Tako sta se v petek popoldne sestali delegaciji delavcev in podjetja v Delavski zbornici. Po uvodnih pripravih inspektorja dela g. dr. Barage, ki je posredoval posebej pri delavski delegaciji in pri zastopstvu podjetja, so se nato pričela pogajanja v precej napeti atmosferi. Delavska delegacija je vztrajala na svojem stališču, da ne more popustiti od svojih zahtev, zaradi katerih je delavstvo s 1. decembrom odklonilo predloge podjetja in nato 14 dni kasneje stopilo v stavko. Podjetje je na drugi strani izjavilo, da ne more bolj popustiti iz že znanih razlogov.

Preko nedelje je imelo delavstvo v Vevčah in Medvodah svoje shode. Vevško delavstvo je v tajnem glasovanju in z veliko večino vztrajalo pri svojem stališču, zlasti ker ni bilo pričakovati splošne amnestije za stavkajoče. Delavstvo obrata v Medvodah, ki ni v stavki, a praznuje zaradi počivajočega obrata, je vzelo na znanje poročila delavskih zapnikov in pozvalo svoje zastopnike, da se tudi zanje dosežejo iste ugodnosti, kakor za delavstvo v Vevčah.

V ponedeljek so se pogajanja nadaljevala. Njih začetek ni kazal na prav noben sporazum. Vendar se je s popuščanjem doseglo, da sta se po peturnem posvetovanju in pogajanju delegaciji približali, tako da je sedaj položaj jasen in odločitev v rokah delavstva.

Delavstvo je doseglo popoln uspeh v svoji težnji, da ne bo s strani podjetja nikakih represalij zaradi stavke. Dalje bo dobil vsak delavec tridnevni plačani dopust na leto, kar je bila že zdavnaj zahteva delavstva. Dalje je zastopnik podjetja obljubil, da bo podjetje pristojevoljno darovalo gotov znesek za sedaj upokojene, nad 60 let stare delavce, ki bodo dobivali mesečne rente, kakor so jih dobivali delavci, upokojeni leta 1929. Vendar s pridržkom, da je to neobvezno in le za primer, če bo podjetje uspevalo. Dalo bi se to urediti tudi tako, da bi na-

mesto plačila rent bili sprejeti na delo v papirnico družinski člani prizadetih. Čeprav je zastopstvo podjetja načelno odklanjalo vsako razpravo o prekategorizaciji delavstva, so se izvršile tudi tu nekatere izpremembe v delavsko korist in so bili nekateri delavci premeščeni iz slabše kategorije v boljšo. Ugodno je bilo tudi zahtevi delavstva v vprašanju zasedbe dela pri tako zvanih holandcih; posada se je povečala za enega delavca pri vsakem stroju, s čimer je bilo ugodno rešeno ono vprašanje, ki je dalo povod za izbruh tega razburljivega in dolgega štrajka. Delavstvo je te svoje uspehe doseglo za vse papirniške obrate, tako za one ob Ljubljani kakor za one ob Sori.

Mrtvo točko na pogajanjih je še vedno tvorilo vprašanje mezd. Podjetje ni pristalo na nobeno nadaljnje popuščanje kljub vsem poizkusom in naporom delavske delegacije. Načelno zadnje stališče podjetja je bilo, da se vse dosedanje urne mezde znižajo za 7½%. Drugače bi pogajanja smatralo za neuspela in podjetje ne bi pristalo na nobena nadaljnja posredovanja več.

Strokovne organizacije so si pridržale proste roke in so skicale shode svojih članov. Zavzele bodo stališče in ga predložile delavstvu. Papirniško delavstvo bo nato, ločeno po strokovnih organizacijah, glasovalo o tej za obe strani kritični točki pogajanj.

Treba je poudariti, da je papirniško delavstvo v času pogajanj pokazalo veliko disciplino in mnogo požrtvovalnosti ter strokovne zavesti, da bi nihče ne mogel zlomiti stavke z navadnimi sredstvi. Delavska delegacija se je po spretosti in sposobnosti odlikovala pri pogajanjih ter je mogla zaradi tega in spričo morale strokovno organiziranega članstva doseči vse, kar se je le dalo.

**Pritožbe in ugovori
industrijcev**

Dne 24. februarja so industrijci imeli v Beogradu veliko konferenco, na kateri so bili navzoči predstavniki industrije iz vse države. Konferenci sta prisostvovala tudi minister za trgovino in industrijo in minister za šume in rudnike. Govorniki so izražali nezadovoljnost s sedanjo gospodarsko politiko vlade, ki razvoj industrije ovira. Potreben je enoten gospodarski program, Narodna banka bi morala bolj paziti na potrebe industrije. Davčna obremenitev industrije je pretežka. Razna ministrstva ustvarjajo na škodo industrije posebne fonde. Ministrstvo za šume in rudnike hoče postati vodilni veleindustrijec na škodo ostale lesne industrije. Živeti morejo danes samo državni rudniki, vsi zasebni rudniki, z nekaj izjemami, propadajo. Govorniki so se jezili nad trditvami, češ, da so industrijci anacionalni in nesocialni; ni prav, če so na svojih zborovanjih hujskali delavce proti delodajalcem, je rekel predstavnik papirne industrije g. Bjelinski, ki je dodal, «da so industrijci nacionalni in ustvarjajoč element». Industrijci so bili prvi, ki so se izrekli za to, da je delavstvu treba zagotoviti primerne mezde. Gosp. Bjelinski je rekel dalje: «Mi smo prav tako sodelovali pri ustvaritvi te države, mi nismo anacionalni, ne paraziti na telesu naše države. Dosedanja pocestna politika se mora nehati.»

Te besede predstavnikov naše industrije na tilhem izdajajo, da se oglašava vest, ker drugače opravičevanje ne bi bilo potrebno. Mi pravimo, da so predstavniki naše industrije zelo malo storili za razvoj našega socialno-političnega zakonodavstva, ker so bili zakoni uveljavljeni vedno proti volji industrijskih korporacij. Ta odpor je tudi zakrivil, da na uvedbo starostnega in invalidnega zavarovanja čakamo že od leta 1925. dalje. Uredba o minimalnih mezdah je morala priti, ker so razmere v mezdnih politikah kričale naravnost do neba. Brez pritiska delavstva samega tudi do te uredbe ne bi prišlo.

Prav bi pa res bilo, ako bi naša industrijska predstavništva pokazala z dejanji več smisla za naše socialne in nacionalne probleme in bo tako samo po sebi odpadel očitok o nesocialnosti in anacionalnosti jugoslovanske industrije.

Iz podružnic

Ribnica. Delavstvo lesne industrije in opekarne v Ribnici tvori eno najmlajših postojank v gibanju narodno-socialističnega delavstva. Podružnica se pod spretnim vodstvom svojega odbora lepo razvija in uživa vedno večji ugled v ribniški dolini. Podružnični odbor je organiziral do sedaj pretežno večino svojega delavstva v Ribnici in okolici ter je sedaj posvetil svoje sile organizaciji delavstva tudi v Sodražici in se ne bo ustrašil prav nobenih ovir, da ne bi organiziral tudi onega lesnega delavstva, ki mu podjetniki ne dovoljujejo vstopa v strokovno organizacijo. Podružnica je svoje razmerje lepo uredila do lastnika in moremo samo čestitati njenim dosežanim uspehom. Do sedaj je priredila več predavanj in lepo uspelo veselico, ki je bila ena najlepših v Ribnici ter je združila v svojem krogu skoraj vse delavstvo. Preteklo nedeljo je predaval o strokovnih in socialnih vprašanjih pred številnim članstvom strokovni tajnik. Delavstvo si želi še več takih predavanj in je dokazalo, da se more po svoji strokovni zavesti in pogledu na delavska socialna vprašanja staviti v isto vrsto z onim delavstvom, ki dela v industrijskih centrih, čeprav je še postojanka mlada in delavstvo ni imelo večjih borb. Naša postojanka v Ribnici je močna nacionalna trdnjava in se odlikuje po pravilni socialni orientaciji.

Okrožna konferenca rudarjev v Trbovljah. V nedeljo 21. t. m. se je vršila v Trbovljah okrožna rudarska konferenca funkcionarjev NSZ. Konferenci je predsedoval tov. Štruc, ki je uvodoma podal tudi obširno poročilo o položaju, v katerem se nahajajo rudarji. Izvrševalni odbor NSZ je zastopal predsednik NSZ tovariš R. Juvan, ki je v obširnem referatu predložil pomen volitev v drugo rudarsko skupino in v bratovsko skladnico. V častnem številu so bili na konferenci navzoči delegati iz Hrastnika in Trbovelj, medtem ko sta podružnici Zagorje in Loke imeli svoji lastni zborovanji. Konferenca je ugotovila položaj, v katerem se nahajajo naše rudarsko delavstvo ter napravila zaključke glede naše udeležbe pri volitvah.

Nato se je razvila živahna debata o organizaciji. V teku debate so bila razčiščena razna vprašanja, kar bo k napredku naših organizacij brez dvoma veliko koristilo. Rudarji, složno in živahno na delo!

Občni zbor uslužbencev električne cestne železnice v Ljubljani. V sredo, dne 24. februarja 1937 ob 10. uri zvečer je bil redni občni zbor naših tramvajarjev. Predsednik tov. Stržinar je podal pregledno poročilo o delovanju naše organizacije, ki je bilo soglasno odobreno. Tudi poročila tajnika, blagajnika in ostalih funkcionarjev so bila z zadovoljstvom vzeta na znanje. Pri nato vršičih se volitvah je bil izvoljen za predsednika tov. Jamnik, v odbor pa večinomna dosedanji funkcionarji. V imenu izvrševalnega odbora NSZ je pozdravil občni zbor predsednik tov. R. Juvan ter obljubil vso pomoč izvrševalnega odbora novemu odboru.

Ako vemo, da je naša organizacija izpostavljena neprestanemu zapostavljanju in omalovaževanju tako zvanih «nevtalcev», potem moramo izreči vse priznanje našim vrlim in značajnim tovarišem. Z neizprosno odločnostjo bomo tudi v bodoče zagovarjali interese uslužbencev električne cestne železnice. «Nevtalci» pa naj vedo, da dobro vemo, kje se nevtalnost pričenja in neha.

Jesenice-Javornik. Za mesec m a r e c 1937 je odrejen naslednji vrstni red službe ob nedeljah in praznikih, ki velja za vse družinske člane brez razlike na njih bivališče, in sicer: 7. marca g. dr. Čeh Milan, 14. marca g. dr. Keržan Bartol, 19. marca g. dr. Čeh Milan, 21. marca g. dr. Keržan Bartol, 28. in 29. marca g. dr. Čeh Milan.

Jesenice-Javornik. Pri nas so se izvršile z največjo resnostjo volitve delegatov v Bratovsko skladnico v soboto dne 27. februarja. Volilni rezultat je bil razglašen okoli 19. ure in je naslednji:

Na volišču Sava je dobila NSZ 307 glasov, rdeča SMRJ 529, JSZ 303 glasove.

Na volišču Javornik je pa dobila NSZ 134 glasov, rdeča SMRJ 455 glasov in JSZ 214 glasov.

Po tem rezultatu pripada NSZ 21, rdečim 46 in JSZ 24 mandatov.

Naš volilni nastop je pokazal porast 79 glasov; ta porast bi pa bil še enkrat večji, ako naši volilci ne bi bili odsotni zaradi sokolskih smučarskih tekem v Planici in zaradi raznih drugih narodno in strokovno važnih poslov.

Te volitve, ki so se prvič vršile po proporciju, so dale pobudo vsem podružničnim funkcionarjem, da so vso svojo priznano organizatorično sposobnost, čas, zdravje in dobro voljo žrtvovali za delo in uspeh pri teh volitvah. Z rezultati smo zadovoljni, rdeči so izgubili svoj neomejeni vpliv pri bratovski skladnici. Pravičnost proporcionalnega sistema je to dolgoletno krivično posestno stanje za vedno onemogočila. Našim tovarišem k uspehu čestitamo!

Črna. V nedeljo, dne 21. februarja se je vršil ob zelo dobri udeležbi v gostilni Geršak članski sestanek, na katerem je poročal tov. Rupnik iz Ljubljane.

Ker je bil članski sestanek predvsem namenjen predstojecim volitvam v bratovsko skladnico, so se obravnavala razna aktualna socialna vprašanja, ki so v zvezi z območjem skladnice.

Govornik je z ogorčenjem zavrnil predbacivanja rdečih, češ da je NSZ soudeležena in sokriva na prestavitvi dneva volitev. Dokazalo se je, da ima NSZ od preložitve volitev nedvomno samo škodo. Šlo je za manever rdečih, da naredo zmešnjavo med članstvom, dosegli pa so, da so nas s tem samo ponovno prepričali, da se nas boje.

Tov. Cesar kot predsedujoči je dal na glasovanje kandidatno listo, ki so jo navzoči soglasno odobrili. Tov. Capuder, predsednik podružnice iz Mežice, je izpregovoril še nekaj vzpodbudnih misli na navzoče, da gredo strnjeno na delo, da bo naš nastop pri volitvah prinesel čim več uspeha. Po dve in polurnem živahnem izmenjavanju misli je tovariš Cesar zaključil dobro uspeli članski sestanek, ki je bil dokaz, da naši podružnici v Črni in Mežici krepko živita.

Trbovlje. Razmere, v katerih rudarji živijo, so že danes neznosne. Položaj bo še poslabšan, ker je odpovedano 161 rudarjem, med katerimi je 40 oženjenih. Kam se hočejo zdaj obrniti, ko so brez sredstev in so tudi do sedaj zaslužili komaj za borno hrano! Razen tega jim grozi izguba pravic iz starostnega zavarovanja, to pa iz razloga, ker je zakonjeno samo rudarsko starostno zavarovanje, dočim splošnega delavskega starostnega zavarovanja nimamo. Ako rudar vstopi v nerudarsko delo, njegovo zavarovanje ne oživi. To pomeni veliko pomanjkljivost v zgradbi našega socialnega zavarovanja.

Zahvala

Ob neizmerni žalosti in bridkosti, ki naju je zadela s prerano smrtjo najinega dragega, nenadomestljivega moža in očeta Obreza Rudolfa, se tem potom najiskreneje zahvaljujemo vsem, ki so kakorkoli sočustvovali z nama in nama lajšali najino bol.

Posebno se zahvaljujemo rudniškemu vodstvu v Mežici, organizaciji NSZ, zastopstvu občine Mežice, čast. g. župniku v Črni, rudniški godbi, gasilskemu četam Mežica-Črna, Helenskim pevcem za ganljive žalostinke, darovalcem vencev in cvetja ter vsem onim, ki so dragega pokojnika v tako častnem številu spremili v zadnje domovje.

Vsem za vse še enkrat najpristrčnejša hvala.

Podpeca, dne 26. februarja 1937.

Žalujoča žena in hčerka.

Širite „Novo Pravo“!

ZANIMIVOSTI IN PRIPOMBE

Podražitev papirja

Tovarne papirja so v zadnjem času cene papirja dvignile za 5 do 15 in več odstotkov. Društva tiskarnarjev v Ljubljani, Zagrebu in v Beogradu tej podražitvi papirja ugovarjajo, ker zato niso dani stvarni razlogi: produkcijski stroški se niso zvišali, meze delavcev se niso izboljšale. Tvornice podražitev papirja utemeljujejo s trditvijo, da so se podražile celuloza in druge surovine. V naši državi so cene papirja izredno visoke, kar ima za posledico večanje uvoza papirja iz inozemstva. To dejstvo seveda prinaša v našo produkcijo papirja gospodarsko nestalnost, med delavstvo pa brezposelnost ali padanje mezd. Poznavalci prilik trdijo, da bi morale biti pri nas cene papirja najnižje, ker je cena lesu nizka in ker so nizke delavske plače. Ti činitelji omogočujejo, da bi naša država mogla postati velika izvozna država za papir, kar bi gotovo koristilo delavcem in kmetu, ki prodaja les. Opažamo pa, da ni izvoza in da papir celo uvažamo in to v velikih množinah. Papir ima tudi za širitev narodne kulture veliko važnost.

Pojav podražitve papirja je zopet samo nov dokaz zato, da v naši gospodarski politiki nekaj ni v redu. Država napram cenam fabriških produktov ne sme biti brezbržna. Potrebna bi bila državna ustanova, ki bi kontrolirala utemeljenost cene. Ta namen ima naredba o kartelih, ki je za gospodarsko-socialno življenje izredno velike važnosti, ako ne bo ostalo samo na papirju in kot pesek v oči.

Katoliški škofje in komunizem

Jugoslovanski katoliški škofje so v času od 8. do 14. januarja t. l. imeli v Zagrebu skupno konferenco, ki so jo zaključili z objavo posebnega poročila. Prva točka tega poročila se peča s komunizmom in pravi, da je «katoliški episkopat vsestransko proučil delavnost komunistične propagande v naši domovini, navdahnjeno od Moskve potom plačancev». Škofje so izdali na vernike glede komunizma posebno spomenico. Poročilo pravi, da bodo škofje pozorno spremljali komunistično propagando in storili vse, da to strašno nevarnost za civilizacijo in vernike odstranijo.

Katoliška cerkev in njeni člani morejo s praktičnim delom ustvariti najmočnejši jez proti komunizmu. Besede same ne zaležejo dosti.

Usoda Kmetijske družbe. Kmetijska družba je pričela poslovati v Avstriji že za časa vladanja cesarice Marije Terezije. Njen namen je bil, da se briga za

povzdigo kmetijskega gospodarstva. Zato je bila važnost kmetijskih družb že od nekdaj zelo velika. — V Jugoslaviji so take družbe poslovale samo v Sloveniji. Seveda so kmetijske družbe s časom na svoji prvotni važnosti veliko izgubile, ker so države z drugimi sredstvi skrbele za napredek kmetijskega gospodarstva. Dobili smo celo zakon o pospeševanju kmetijstva, prišel je tudi zakon o kmetijskih zbornicah. Vsaka država ima tudi posebno ministrstvo za kmetijstvo. — Slovenska kmetijska družba si je pridobila veliko premoženje, njena važnost leži tudi v dejstvu, da ima po deželi mnogo podružnic in da ima pravico trgovati s predmeti kmetijskega gospodarstva. Zato se je domača politika za Kmetijsko družbo vedno zelo živo zanimala. Prizadevanja so šla za tem, kdo bo imel vodstvo družbe v rokah. Gre torej tudi pri tej gospodarski ustanovi zato, kdo bo imel v njej oblast. Leta 1932. je bila Kmetijska družba izpremenjena v zadružno z omejeno zavezo. Zadruga je prevzela premoženje družbe. V začetku februarja t. l., torej po polnih štirih letih, pa je policijska uprava v Ljubljani razveljavila one občne zbornice Kmetijske družbe, na katerih se je izvršila izprememba družbe v zadrugo, tako da je upostavljeno stanje stare Kmetijske družbe.

Zaščita domačih delavcev v Bolgariji. Izšla je naredba, ki med drugim ureja zaščito domačih delovnih moči v bolgarski industriji in obrti. Nekvalificirani delavci morajo biti vsi bolgarski državljani, od strokovno kvalificiranih delavcev je samo za prvih pet let dopustno 20 odstotkov tujcev, pozneje je zaposlitev tujcev izključena, pri tehničnem osebju je odstotek tujcev za prvih pet let določen z 40 odstotki, pozneje z 20 odstotki.

Premoženje v inozemstvu. Poljska vlada je sprejela zakon, po katerem morajo vsi poljski državljani v odredenem roku na posebni tiskovini državnim oblastvom javiti vse svoje premično in nepremično premoženje, ki ga imajo v eni ali drugi obliki v inozemstvu. Kdor bi tega ne storil ali bi dal napačne podatke, bo kaznovan denarno in z zapornim kakor tudi z zapleno premoženja.

Tudi v Jugoslaviji bi bil tak zakon nujno potreben. Pogosto je javnost tako zahtevo že stavila. Dobro bi bilo vedeti, kdo in kje so one sile, ki uveljavljene takega socialno in gospodarsko koristnega zakona ovirajo. Reveži to gotovo niso. Ako s takim zakonom odlašamo, potem nehote podpiramo vse govornice,

ki vedo povedati, kako ogromno premoženje so naši državljani odnesli preko meje, da ga skrijejo.

Zasebne zavarovalnice. Izšla je dolgo pričakovana in prepotrebna uredba o nadzorstvu nad zavarovalnicami. Zelo dolgo smo morali čakati na uredbi, ki naj ščiti gospodarstvo malega človeka, ki s svojimi skromnimi sredstvi sklepa zavarovanje za primer smrti ali doživetja. Kapitalistični vplivi so znali izdajati take uredbe vedno preprediti. Naredba v glavnem govori o tem, kako morajo zavarovalnice nalagati svoje denarje, da ostanje ohranjeni zavarovancem in ne postanejo plen raznih spekulativnih poslov. Ustanovljen je zavarovalni svet, ki se bo brigal za solidno in resno gospodarstvo naših zavarovalnic. — Zdej je treba pristopiti k regulaciji tarif, ker so zavarovanja gotovo predraga.

Cene kovin. V vseh važnejših industrijskih državah opažamo v zadnjem času izredno hitro zviševanje cen raznih kovinam. To velja v prvi vrsti za železo. Povsod je čutili veliko pomanjkanje surovega železa, katerega cena raste iz dneva v dan. Kakšen vpliv bo to imelo na gospodarstvo v naši domači železarski industriji? Splošno rastejo cene bakru, svincu, cinku, jeklu. Dvig cen je v zvezi z oboroževalno politiko velikih držav, s povečano gradbeno delavnostjo in s splošnim dvigom gospodarstva v nekaterih panogah.

Nov ravnatelj Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Beogradu. Posle ravnatelja je do sedaj vodil dr. Gorišek, ki je Slovenec in dolgoletni uradnik v delavskem zavarovanju. Zdej pa je bil izvršen izbor novega ravnatelja. Imenovan je bil odvetnik Isak Isaković. Za nas je to imenovanje zato zelo zanimivo, ker je vodstvo te izredno važne delavske ustanove zaupano človeku, ki o zavarovanju nima pojma, ki se do sedaj s socialnimi problemi niti malo ni pečal, odnosno javnosti to ni znano, na drugi strani pa je v ustanovi delavskega zavarovanja veliko število vestnih, starih in preizkušenih uradnikov, ki imajo dosti sposobnosti za vodstvo socialno-zavarovalne ustanove. To imenovanje v stvari pomeni grobo omalovaževanje važnosti delavskega zavarovanja in dokazuje, da politika in osebne zveze premorejo vse. Minister za socialno politiko bo gotovo v tem primeru napravil red, kakor to pripoveduje delavcem po shodih.

Poravnalno postopanje za kmete. Na Češkoslovaškem so tudi za kmete uvedli poravnalno postopanje v primeru pre-

zadolžitve. Na ta način je tudi kmet dobil možnost, da se s svojimi upniki poravnava. Poravnalno postopanje velja običajno samo za trgovce. Dejansko ni razloga, zakaj bi ta način likvidacije dolgov ne smel veljati tudi za druge stanove. Morda je poravnalno postopanje za kmeta pravičnejše in gospodarsko pametnejše kakor pavšalna zaščita kmetijskih dolgov in pavšalno črtanje dolgov, ker gre to črtanje pač na škodo kmetov samih, ki imajo v hranilnicah prilhanke.

Prizadevanja za skrajšani delovni čas. V prostorih mednarodnega urada dela se stalno vrše konference strokovnjakov, ki obravnavajo problem skrajšanja delovnega časa v svrhu omilitve brezposelnosti. Pred kratkim so te konference obravnavale tako vprašanje v grafični obrti in v kemični industriji. Vprašanje delovnega časa je tudi na dnevnem redu Mednarodne konference dela v l. 1937. Na konferenci za grafično obrt so bili navzoči zastopniki 17 držav. Jugoslavija na konferenci ni bila zastopana, kar gotovo ni v redu. Vabilu na konferenco se je n. pr. odzvala tudi Turčija. Isto velja za konferenco, ki se je pečala s problemi v kemični industriji. Na tej konferenci je bilo zelo podčrtano mnenje, da je uvedba krajšega delovnega časa ravno v kemični industriji iz zdravstvenih razlogov najbolj potrebna.

Delniška družba pivovarne

Union
pivovarna
in sladarna

Tovarna za špirit in kvas v Ljubljani, poštni predal 45

Priporoča svoje izborne izdelke in sicer:

Svetlo in črno pivo
v sodih in steklenicah

Pekovski kvas, čisti rafinirani špirit

Telefon številka
23-10 in 23-11

ČLANOM NARODNO STROKOVNE ZVEZE

III priporočamo

Kolodvorsko

restavracijo

v Ljubljani in moderno

Kavarno Majcen

za Bežigradom

TOČNA POSTREŽBA! SOLIDNE CENE!

Zupan Lojzka

strojna vozilja **Jesenice-Fužine, Gorenj.**
Lampetova 11.

Ažur, entlanje, vezenje vseh vrst monogramov zastorjev, posteljnega, namiznega in damskega perila, izvršujem točno in po najnižjih cenah

Vsakdo naj ve,

da je trgovina s papirjem, pisarniškimi, razmnoževalnimi, tehničnimi in šolskimi potrebščinami

IV. BONAČ

LJUBLJANA

Šelenburgova ulica 5

najbolje

sortirana trgovina

Polnilna peresa, pisemski papir, albumi, pisalne garniture, keramika, bižuterija in druga moderna darila

Zastopstvo za OZALID

Zahtevajte na š list v vseh
obratih in lokalih, kjer trošite
svoj denar!

JESENICE, GORENJSKO, Gosposvetska c. 8

HOTEL TRIGLAV

Novo opremljene sobe! Pristna štajerska vina!
Dobra domača kuhinja! Najnižje cene!

Se priporoča **MARIJA ORAŽEM**

AVT. CIV. ING.

M. A. Stebi

ZASTOPSTVO ŠKODOVIH ZAVODOV

LASTNIK: L. PAULIČ

Elektromotorje iz znamenitih Škodovih zavodov v Plznu, kakor tudi lestence, svetilke, kuhlalnike in vse električne aparate dobite PO NAJNIŽJIH CENAH V PASAŽI PALAČE

„VIKTORIJA“ v Ljubljani, Aleksandrova cesta štev. 4

Posebno opozarjamo na najnovejšo likalniko, s katerimi se prihrani 30—50%, stroškov za tok

NA ZALOGI JE TUDI

VES OSTALI ELEKTRO-TEHN. MATERIJAL